

מדיניות ארה"ב כלפי ישראל והמזרח התיכון גיליון 98 (פברואר 2021)

גל אולי סיגלר*

מרץ 2021

העיכוב בשיחת הטלפון הראשונה של ביידן לנתניהו אמנם עורר תהיות בדבר עמדתו של הנשיא בנוגע לראש הממשלה, אולם שיתוף הפעולה הביטחוני בין ישראל לארה"ב לא נפגע. הממשל החדש המשיך להשמיע תמיכה פומבית בישראל, אם כי ברור שגמר אומר להשיב את יחסי ארה"ב עם הרשות הפלסטינית לקדמותם ולתמוך בפתרון שתי-המדינות. הניסיונות האמריקאים לשדל את איראן לשוב לשולחן המשא ומתן טרם עלו יפה, בעוד ביידן הורה להפציץ מטרות של מיליציות פרו-איראניות בסוריה. הבטחתו של ביידן להציב את סוגיית ההגנה על זכויות אדם במרכז מדיניות-החוץ של ארצו סדקה את היחסים עם ערב הסעודית, ואילו סוגיית המלחמה בתימן זכתה לתשומת לב מוגברת בארה"ב.

א. יחסי ישראל-ארה"ב

1. **הקשר בין ביידן לנתניהו מתחיל ברגל שמאל.** שלא כמו רבים מקודמיו, ביידן לא הזדרז להתקשר לנתניהו. בעוד פרשנים וכלי תקשורת תהו אם הנשיא מחרים את ראש הממשלה, דוברת הבית הלבן פסאקי [הבהירה](#) כי הנשיא יתקשר בקרוב וכי הוא מצפה למערכת יחסים קונסטרוקטיבית עם נתניהו. הטלפון ברחוב בלפור צלצל רק כארבעה שבועות אחרי השבעתו של ביידן. לפי הודעת הבית הלבן, במהלך השיחה, ביידן [אישר מחדש](#) את מחויבות ארצו לביטחון ישראל ודן עם נתניהו באיום האיראני, בהסכמי אברהם וביחסי ישראל עם הפלסטינים. עוד קודם לשיחה מהנשיא, התקשרו מזכירי המדינה וההגנה, בלינקן ואוסטין, וכן היועץ לביטחון לאומי סאליבן למקביליהם הישראלים. חברים רפובליקנים בוועדת החוץ של בית הנבחרים [הביעו דאגה](#) בנוגע לשיהוי שיחתו של ביידן עם נתניהו והאיצו בנשיא להעניק קדימות לבעלי בריתה של ארה"ב. יו"ר בית הנבחרים פלוסי [שוחחה](#) אף היא עם נתניהו. השניים דיברו על המענים למגפת הקורונה ועל פתרון שתי-המדינות, ופלוסי הבטיחה את תמיכתו הבלתי מתפשרת של הקונגרס בביטחון ישראל.

2. **שיתוף הפעולה הביטחוני ההדוק בין ישראל לארה"ב נמשך.** מפקד פיקוד המרכז של צבאות ארה"ב, גנרל מקנזי, [קיבל בברכה](#) את צירופה של ישראל לתחום אחריותו החולש על מדינות המזרח התיכון. ההכנה לפריסת שתי סוללות כיפת ברזל, שארה"ב רכשה באחרונה מישראל, נמצאת [בשלבי סיום](#), לפי הודעתו של בריגדיר ג'נרל גיבסון מצבא היבשה של ארה"ב. סאליבן [שוחח](#) בפעם השנייה עם מקבילו בן שבת על האיום האיראני והתפתחויות אזוריות אחרות. עוד דווח כי סאליבן [הציע](#) לכונן מחדש את קבוצת העבודה על הסוגייה האיראנית בראשות יועצי הביטחון הלאומי של ארה"ב וישראל. כמו כן דווח, לפי מקורות ישראלים, כי ארה"ב [הודיעה](#) לישראל מראש על כוונתה לתקוף מטרות של מיליציה פרו-איראנית בסוריה. בראיון לרשת סי-אן-אן [אישר](#) בלינקן את חשיבותה של רמת הגולן לביטחון ישראל, אך הטיל ספק בחוקיות סיפוח השטח, שבו הכיר ממשל טראמפ. שר החוץ אשכנזי [נועד](#) עם הממונה על שגרירות ארה"ב בישראל שרייר ודן עמו "במגוון אינטרסים משותפים".

3. **ארה"ב מתייצבת לצד ישראל בזירה הבינלאומית.** מחלקת המדינה [גינתה](#) את פסיקת בית הדין הבינלאומי בהאג לפיה יש בסמכותו לחקור פשעי מלחמה שביצעו לכאורה ישראל וחמאס בשטחים הפלסטינים ובמזרח ירושלים. בלינקן [שוחח](#) עם אשכנזי על ההחלטה, וזה הודה לו על עמדתה הנחרצת של ארה"ב בסוגיה. בשיחה נוספת בין השניים, בלינקן [תקף בחריפות](#) את היחס הבינלאומי כלפי

* גל אולי סיגלר הוא חוקר במכון מיתוים. הוא לומד מדעי המדינה באוניברסיטת ייל, ארה"ב, ותחומי העניין שלו כוללים את מדיניות ארה"ב במזרח התיכון, מדיניות גרעין, פוליטיקה ישראלית, חוק בינלאומי, רפורמות חברתיות וביואתיקה.

ישראל, אותו כינה "חד-צדדי" ו"לא הוגן". מזכיר המדינה גם [הודיע](#) כי ארה"ב תשוב למועצת זכויות האדם של האו"ם כמשקיפה, אחרי שהנשיא טראמפ פרש מהארגון בטענה כי הוא מוטה נגד ישראל. בהודעתו הביע בלינקן אי-נוחות בנוגע למה שכינה "ההתמקדות חסרת הפרופורציה" של המועצה בישראל, ובהמשך [קרא](#) לבטל את [סעיף 7](#) בסדר היום הקבוע של המועצה (בנוגע לזכויות אדם בשטחים הפלסטינים), כאשר הכריז כי ארצו תבקש לעצמה מושב בכהונת המועצה בשנים 2022-2024. הסנאט [אישר](#) את מינויה של תומס-גרינפילד לתפקיד שגרירת ארה"ב באו"ם. בשיחה עם שר החוץ של יוון, בלינקן [התחייב](#) לחזק את שיתוף הפעולה המרובע בין יוון, קפריסין, ארה"ב וישראל.

4. **הסנאט מאשר את העברת השגרירות לירושלים.** הסנאט [הצביע](#) ברוב מוחץ בעד מיקום הקבע של שגרירות ארה"ב בירושלים. רק שלושה סנאטורים הצביעו נגד ההחלטה.

ב. הפלסטינים ותהליך השלום

1. **ביידן נחוש להשיב על כנם את היחסים עם הפלסטינים.** ביידן [הזדרז](#) לחדש את היחסים הדיפלומטיים של ארצו עם הרשות הפלסטינית. בינתיים [מתמקד](#) סגן עוזר שר החוץ לענייני ישראל והרשות הפלסטינית האדי עמר בשיפור תנאי המחיה ברשות ושיקום היחסים עם רמאללה, ומקדם את השבת הסיוע האמריקאי לפלסטינים ואת המרצת הכלכלה הפלסטינית, תוך המתנה עם ניסיונות לחידוש תהליך השלום. איתות נוסף למחויבות האמריקאית לשגשוג כלכלי של הפלסטינים ניתן [בהשתתפות](#) משלחת אמריקאית בישיבה של ועדת המדינות התורמות, במהלכה הדגישה את מחויבותה לפתרון שתי-המדינות ולהעלאת רמת החיים של הפלסטינים.

2. **צעדים משמעותיים לעבר עשיית שלום ישראל-פלסטיני?** בלינקן [אישר](#) באזני אשכנזי כי ארה"ב רואה את פתרון שתי-המדינות כמסלול היחיד להתקדמות מעשית. עמר [דן](#) עם מקבילו הרוסי ספרונקוב בשיתוף פעולה בנושא קידום שלום ישראלי-פלסטיני, לרבות במסגרת הקוורטט, לפי הודעה של משרד החוץ הרוסי. בראיון בסי-אן-אן, [הדגיש](#) בלינקן את מחויבות ארה"ב להקמת מדינה פלסטינית אך שמר על עמימות כשנשאל על בירה פלסטינית בירושלים. בתגובה להחלטת הקרן הקיימת לישראל לאפשר רכישת קרקעות באזור C, קרא דובר מחלקת המדינה פרייס לישראל להימנע ממהלכים חד-צדדיים המסכנים עתיד של שלום בין הצדדים. נציגי בקוורטט – ארה"ב, רוסיה, האיחוד האירופי והאו"ם – קיימו שיחת זום לדון ב"התפתחויות פוליטיות" והתחייבו להיוועד לעתים תכופות. דווח כי בלינקן [שוחח](#) עם שר החוץ של מצרים שוכרי על המאמצים לקדם את תהליך השלום.

3. **הדמוקרטים מותחים ביקורת על ישראל בנוגע לחיסונים עבור הפלסטינים.** חבר בית הנבחרים באומן [כתב](#) לקונסול הכללי של ישראל בניו יורק ניצן כי הוא "מעודד" מהעברתן של 5,000 מנות חיסון נגד קורונה לרשות, אולם חזר והדגיש את חובתה של ישראל להעניק גישה לחיסון לכלל הפלסטינים. הסנטור הפרוגרסיבי סנדרס [מתח ביקורת](#) על סירובה של ישראל להעביר חיסונים לפלסטינים בעודה מעבירה חיסונים למדינות זרות. גם המחוקקים הדמוקרטים [טליב וקסטרו](#) היו בין מותחי הביקורת על הדרת הפלסטינים ממצע החיסונים הישראלי.

ג. ארה"ב ויחסי ישראל-מדינות ערב

1. **סנטורים דורשים לבטל את הכרת ארה"ב בסהרה המערבית.** עשרים ושבעה סנטורים משתי המפלגות [האיצו](#) בביידן לבטל את החלטתו ה"פתאומית" ו"קצרת הראי" של טראמפ לוותר על הניטרליות האמריקאית ארוכת השנים בנוגע למעמד סהרה המערבית. ההכרה האמריקאית בריבונות מרוקו על השטח השנוי במחלוקת נחשבת כמניע מרכזי להחלטת מרוקו לנרמל את יחסיה עם ישראל.

2. **יחסים ידידותיים בין ארה"ב לאיחוד האמירויות.** בלינקן [שוחח](#) עם שר החוץ של איחוד האמירויות אל-נהיאן על הנורמליזציה המואצת ביחסי ארצו עם ישראל, על הפיוס עם קטר, על ביטחון אזורי ושיתוף פעולה במאמצים להפיג מתיחויות. ארה"ב [האשימה](#) את איראן בניסיון כושל לבצע פיגוע בשגרירות האמירטית באדיס אבבה. איראן דחתה את הטענות כחסרות שחר. דווח כי השגרירה לשעבר של ארה"ב לאמירויות ברברה ליף, כיום בעלת תפקיד בכיר באגף המזרח התיכון במועצה לביטחון לאומי,

תמונה לתפקיד סגנית מזכיר המדינה לענייני המזרח הקרוב. אם המינוי יאושר, תהיה ליף בעלת התפקיד המשפיע ביותר בענייני המזרח התיכון בממשל ביידן.

ד. מדיניות ארה"ב במזרח התיכון

- 1. ביידן בוחן מחדש את זירת ערב הסעודית-תימן, תוך הדגשת זכויות האדם.** ביידן **שוחח** עם המלך סלמן לראשונה מאז נכנס לתפקידו, והדגיש את מחויבות ארה"ב ל"זכויות אדם אוניברסליות ושלטון החוק", **בדומה** למסר שהשמיע בלינקן בשיחתו עם שר החוץ המצרי שוכרי. בעקבות פרסום הקטעים הבלתי מסווגים בדו"ח המודיעין האמריקאי על רצח חשוקג'י ב-2018, **הודיע** בלינקן על הגבלות באשרות של 76 אזרחים סעודיים שהיו כביכול מעורבים בהתנקשות. ביידן **הודיע** כי ארה"ב לא תספק עוד נשק לערב הסעודית עבור השתתפותה במלחמת האזרחים בתימן. עם זאת, אמר כי ארה"ב **תשתף פעולה** עם ערב הסעודית בנוגע לאינטרסים משותפים. מחלקת המדינה **בירכה** על ההחלטה הסעודית לשחרר שני אסירים פוליטיים בעלי אזרחות סעודית ואמריקאית. בלינקן **שוחח** עם שר החוץ הסעודי אל-סעוד על המחויבות לסיום המלחמה בתימן, שיתוף פעולה כלכלי והמלחמה בטרור. מזכיר המדינה גם **גינה** את האלימות שנקטו המורדים החות'ים נגד אזרחים סעודים, כמו גם מבצעים אלימים בתימן. ביידן **הפך** רשמית את החלטת טראמפ להגדיר את המורדים החות'ים כארגון טרור, אולם הותיר על כנו סנקציות מסוימות. מחלקת המדינה האיצה בחות'ים **לחדול** ממתקפותיהם על מאריב, ביתם של יותר ממיליון תימנים עקורים, ולהתחייב למשא ומתן. מחלקת המדינה גם הודיעה כי השליח המיוחד לתימן לנדרקינג **יבקר** בתימן ויפגוש את שליחו המיוחד של האו"ם לנושא תימן גריפית'ס.
- 2. ביידן מעוניין לחזור להסכם עם איראן, אולם דורש הדהדיות.** בראיון טלוויזיה, ביידן **הבהיר** כי ארצו לא תסיר את הסנקציות שהוטלו על איראן אלא אם זו תחדול מהעשרת אורניום בניגוד להגבלות שנקבעו בהסכם הגרעין ותוכיח "ציות מרבי" לתנאי ההסכם. שר החוץ של סין **טען** כי השליח האמריקאי המיוחד מאלי דן עם פקידים סינים בשיבה להסכם עם איראן משנת 2015. הגנרל מקנזי **קרא לאיראנים** להימנע מהתגרות בזמן שארה"ב פועלת לחידוש הסכם הגרעין, והוסיף כי ארצו "מוכנה לכל מקרה". הדובר פרייס הודיע כי ארה"ב מוכנה להתחיל **לשאת ולתת** עם איראן אם תוזמן על ידי המעצמות ואיראן. בו בזמן, **אישר** הפנטגון, אמנם באיחור, כי נושאת המטוסים נימיץ הוחזרה למזרח התיכון אחרי שנקראה לשוב משימתה באזור שנמשכה 10 חודשים והגבירה את המתחים עם איראן. בלינקן נועד עם שרי החוץ של צרפת, גרמניה ובריטניה לדון בסוגיה האיראנית. בהודעה משותפת, **הביעו** השרים דאגה מהעשרת האורניום באיראן וקראו לה להימנע מהסלמת החלטות חד-צדדיות. בכירים במחלקת המדינה **דיווחו** לכתבים על הצעדים הרבים שארה"ב נוקטת להשבת המצב ששרר קודם לממשל טראמפ, כגון השוואת אישורי התנועה בתוך ארה"ב של פקידי משלחת איראן לאו"ם לתנאים של מדינות אחרות. סאליבן **הודיע** כי ארה"ב נמצאת במגעים עם איראן בנוגע לאזרחים אמריקאים העצורים שם.
- 3. ביידן מורה לראשונה על תקיפה אווירית בעקבות תוקפנות איראנית בעיראק.** ב-22 בפברואר **פגע** מטח טילים בשגרירות ארה"ב בבגדד. היתה זו המתקפה השלישית בתוך שבוע על מתקנים מערביים בעיראק. קודם לכן, **נורו** שלושה טילים על בסיס חיל האוויר באלאד בצפון עיראק. דווח כי אזרח אמריקאי נפצע בתקיפה. בתחילת החודש **נהרג** קבלן אמריקאי במתקפה על בסיס בשליטה אמריקאית בחבל הכורדי האוטונומי. הדובר פרייס הודה כי תיתכן תקופה אמריקאית בתגובה לתקיפה על הבסיס האמריקאי, וביידן אכן **הורה** על תקיפה אווירית בסוריה, בלא לבקש אישור מהקונגרס.
- 4. שיקום יחסי ארה"ב-תורכיה? במסגרת מאמצייה של תורכיה לשפר את יחסיה עם ארה"ב, שוחח** בלינקן עם שר החוץ הטורקי צ'אבושולו על היחסים בין המדינות, הסכים לפתוח בדיאלוג "פתוח וכן" והאיץ בתורכיה לוותר על סוללות טילי ה-S-400 הרוסיות. ארה"ב **גינתה** את **הוצאתם להורג** של אזרחים תורכים ופקידים מהאוטונומיה הכורדית בעיראק על ידי ה-PKK (המחתרת הכורדית), שארה"ב מגדירה כארגון טרור.